СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК XLIX. Ч. 151. Джерзі Сиrі, Н. Дж., четвер, 3-го липня 1941. — No. 151. Jersey City, N. J., Thursday, July 3, 1941 VOL. XLIX.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

БОЛЬШЕВИКИ ПРОСЯТЬ ПОМОЧІ ВІД АМЕРИКИ

ВАШИНГТОН. — Підсекретар стейту Сомнер Веллес заявив, що советський уряд зажадав матеріяльної помочі від Америки. Просьбу большевицького уряду передав советський амбасадор у Вашингтоні, Константин Уманський.

Згідно з урядовою опінією, советський уряд домагається, щоб Америка випустила в першу чергу ці матеріяли, головно всякого роду машини, що ще передше були замовлені урядом СССР в Америці. За ці матеріяли советський уряд годиться платити, тому то офіціяльно ця поміч СССР не підходить під повновласти Президента Рузвелта, які він одержав на основі проголошення т. зв. „лісленд" закону.

Советський Союз сам буде перевозити ці матеріяли з західньо-американських портів до Владивостоку на своїх кораблях. Як відомо, після вибуху німецько-московської війни, Президент Рузвелт не примінив Невтральностевого Закону відносно СССР, тому то советські кораблі не були забрані американським урядом, як це сталося з кораблями всіх інших чужинецьких держав.

ПРЕЗИДЕНТ СПОДІЄТЬСЯ, ЩО АМЕРИКА УНИКНЕ ВІЙНИ

ГАЙД ПАРК (Н. Й.). — Президент Рузвелт заявив, що він дальше сподіється, що Америка уникне війни, однак дав до зрозуміння, що він не може обіцяти, чи дальша американська невтральність буде можлива. Президент Рузвелт відмовився відповісти на запит, в справі заяви секретаря маринарки полк. Накса, щоб Америка йшла негайно війною проти Німеччини.

ЛИНДБЕРГ АТАКУЄ ОСТРО ПІДДЕРЖКУ СОВЕТСЬКОГО СОЮЗУ

САН ФРАНЦІСКО (КАЛІФ.). — Чарлс А. Линдберг заявив на проти-інтервенційному зібранні: „я волів би сто разів скорше бачити мою вітчину в союзі з Англією, а навіть з Німеччиною зо всіми її блудами, як з жорстокістю, безбожництвом та варварством, що істнують в Советській Росії".

Він закликав, щоб кожний амереканець, кожний християнин та кожний гуманітарист виступав рішуче проти піддержування Америкою Советської Росії. Дальше Линдберг сказав, що ніхто не знає, з ким евентуально скінчить Америка, коли увійде у війну. Франція та Англія почали війну разом проти Німеччини, яка була в союзі зо Сталіном, а тепер Франція з Німеччиною є у війні проти Росії, яку піддержує всеціло Англія. Америка, говорив Линдберг, помагала минулого року Фінляндії проти тоталітарної Росії, а тепер ми піддержуємо цю саму Росію проти Фінляндії. В заключенні він апелював до всіх американців, щоб вони піддержували національну оборону Америки і старалися задержати мир в західній півкулі.

ІЗОЛЯЦІОНІСТИ ДОМАГАЮТЬСЯ УСТУПЛЕННЯ ПОЛК. НАКСА

ВАШИНГТОН. — Сенатор Волш з Массачусетс, який є головою Комітету Морських Справ в сенаті, скритикував остро недавну промову секретаря маринарки полк. Накса в Бостоні, в якій цей останній взивав, щоб американська фльота виступила активно проти Німеччини. Сенатор Гвілер, демократ з Монтани, пішов ще далі та домагався, щоб полк. Накс сам зрезигнував або був усунений Президентом Рузвелтом зо свого високого становища.

УРЯДНИКАМ „БУКНІГИ" ДОКАЗАНО ВИНУ

ВАШИНГТОН. — Окружний федеральний суд признав винними Мориса Ліскіна, Рафаеля Роша та Нормана Вайнберга, урядників корпорації „Букніга", за це, що вони не зареєструвалися в Департаменті Стейту як советські агенти, як цього вимагає недавно впроваджений закон. Всім грозить тюрма до двох літ та грошева кара.

Бенджемин М. Паркер, прокуратор, заявив, що „ці агенти неґували американський уряд та ширили комуністичну пропаганду — вони продавали та розповсюднювали свою погубну комуністичну доктрину, щоб нас знищити".

НОВА МОРСЬКА СТАНИЦЯ НА БЕРМУДІ

ГАМИЛТОН (Бермуда). — На острові Токер відкрито першу станицю американської маринарки як одну з цілого ланцюга оборонних баз на Атлянтійському океані. Команду над новою базою перебрав поручник Роберт Ф. Гікей.

РЕҐІСТРАЦІЯ МОЛОДІ ДО ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ

ВАШИНГТОН. — 1. липня 1941. р. відбулася загальна реґістрація всіх мущин, що від 16. жовтня 1940. покінчили 21. рік життя. Обчисляють, що в цілій Америці зареєструвалося принаймні 750,000 молодців, що минулої осени не мали ще двадцятьодного року життя. В самому Ню Йорку зареєструвалося 40,253 хлопців.

ВЗИВАЄ ДО ШКОЛЕННЯ ПІЛЬОТОК

НЮ ЙОРК. (Н.Й.). — Панна Жакелін Кукрен, що перша зо свого пола відвезла бомбовик до Англії, повернула назад до Ню Йорку по кількадневному побуті в Лондоні. Вона мала нагоду приглянутися до праці англійських пільоток і тепер заохочує американок вишколюватися на летунок.

КАДЕТАМ З ВЕСТ ПОЙНТ ГОВОРЯТЬ ПРО НЕБЕЗПЕКУ

ВЕСТ ПОЙНТ (Н. Й.). — Ген. Роберт Айкельберґер, голова американської військової академії, в промові до 500 молодих студентів, заявив, що Америка находиться в найбільшій небезпеці від часів громадянської війни. Тому то він закликав, щоб кадети виховувалися на характерних та здисциплінованих старшин американської армії. Він рівнож підчеркнув, що служба в американській армії дає дуже великі можливости для молодих людей.

ЛЯ ҐВАРДІЯ ДОМАГАЄТЬСЯ ҐАЗОВИХ МАСОК ДЛЯ НАСЕЛЕННЯ

БОСТОН (Масс.). — Нюйорський мейор Ля Ґвардія, національний голова цивільної оборони, заявив на конференції мейорів, що він домагається від уряду ґазових масок для цивільного населення. Він сказав, що около 50,000,000 американців, що замешкують побережжа Атлянтійського, Тихого океанів та Мексиканського заливу, повинні мати ґазові маски на всякий випадок. Очевидно, кошта доставлення масок має понести уряд Злучених Держав Америки.

ІДЕ ПОХІД НА МОСКВУ—ПИШЕ НАЦІСТІВСЬКА ПРЕСА

Тон німецької преси є такий, що німецька перемога над Советами це тільки питання часу, може навіть і не дуже довгого. Принаймні надіються німці це скоро осягнути, коли іде про саму советську столицю, себто про Москву, бо про неї так пишуть, якби вона вже була в німецьких руках. Замітне це тому, що по правді до Москви ще далеко, а німецькі сили є покищо над Березиною, себто там, де Наполеон колись зазнав велику поразку. Німці наступають тепер щойно в напрямі на Смоленськ. А далі замітне ще й те, що німецькі военні звідомлення далі згадують за дуже сильний, майже фанатичний советський опір, якого вони, як кажуть, ніде досі не стрічали. Особливо тяжка була боротьба за Львів, як і завзята є боротьба з тими советськими силами, що відступили зо Львова. Це має бути советська военна еліта. Також признають німецькі звідомлення і те, що советські частини скоро переорганізовуються і при відступі заскакують німців сильними атаками з таких місць, де вони цього ніяк не надіялись. Та проте, пише німецька преса, німецький вояк краще вишколений і має модернішу зброю, а в першу чергу має краще вишколений військовий провід. Ось звідси походить і та певність, що німці будуть скоро в Москві, хоч покищо забрали щойно Мінск. Німці числять на те, що тепер, коли вони розвинули свої головні сили, вони зможуть своїм окруженням знищити за одним махом великі советські сили. На таке, як вони заповідають, має заноситись в окрузі Білосток-Мінск, де вони думають знищити чи забрати в полон до пів міліона советської армії.

СЛОВАЦЬКІ ЧАСТИНИ В ГАЛИЧИНІ

Юнайтед Прес подає, що в поході німецьких військ на СССР є словацькі військові частини, які особливо відзначились у боях під Львовом. Кажеться далі, що місцеве населення має відноситись до словацьких вояків дуже прихильно, витаючи їх як „визвольників", та що до тих словацьких частин переходять українські вояки, що є в советській армії.

БРИТІЙЦІ НЕ ПЕРЕСТАЮТЬ БОМБАРДУВАТИ

Щораз нові промислові німецькі центри зачинають відчувати силу британських бомбардувань. Уже такі як довкола Ольденбурґу, що були досі майже не нарушені. Британці висилають тепер не летунські ескадри, а цілі армади, себто таку величезну силу літаків, якої кореспонденти досі ніде не видали.

АНҐЛІЙЦІ ЗАЖУРЕНІ ПОЛОЖЕННЯМ РОСІЇ

ЛОНДОН. — Відповідальні англійські круги висловили опінію, що положення червоної армії не є в ніякому разі добре, коли німецькі армії загрожують Москві та Києву. Ці самі чинники переконані, що кількаднева боротьба, що ведеться між німцями та советами, належить до найбільших того рода битв, в якій беруть участь міліони людей, тисячі танків і літаків.

ҐЕН. ВЕЙВЕЛ ПЕРЕНЕСЕНИЙ ДО ІНДІЇ—ВЕЛИКА СЕНЗАЦІЯ В ЦІЛІЙ АНҐЛІЇ

ЛОНДОН. — Великий британський военний переможець, ґен. сер Арчіболд Вейвел, зістав несподівано звільнений зо свого командування в Леванті й перенесений до Індії. На його місце прийшов ґен. сер Клод Аффлек, що тепер буде командувати британськими силами в Єгипті, Палестині, Сирії й т. д. Не подано ніякої причини цеї наглої зміни. І тому це стурбувало загал, бо ґен. Вейвел тішився весь час великими симпатіями, бо відніс великі перемоги в Киренеїці, в Африці, саме тоді, коли Англія находилась під моральним оглядом у великому пригніченню наслідком постійних німецьких перемог. Ось і тому ґен. Вейвел здобув собі серце загалу. Його особа не сходила зо шпальт преси. А крім того він теж має славу знаменитого вояка. Правда, що він проводив теж і нещасливою війною в Греції, та ще нещасливішою — на Креті. Але так має бути, що саме ґен. Вейвел мав бути в незгоді з тою британською політикою, що казала вести кампанію в Греції й на Креті з „престіжових зглядів".

Підготовка до війни в Ірані.

Ось ті прикрі враження пробують прикрити тим, що дехто підкресляє, що ґен. Вейвел відійшов на таке становище, яке в скорому часі відграватиме величезну ролю. Іде тут про те, що німецька армія зачинає перемагати Совети і готова незабаром опинитись над Іраном. Навіть іде вже тепер до того, щоб Англія поділилась разом з Советами своїми впливами в Перзії, себто в Ірані, й зібрала там більші сили, щоби бути готовим на той випадок, коли заявиться німецькі сили над границями Ірану. Ось тою підготовкою і евентуальною новою війною мав би тепер занятись ґен. Вейвел. Та інші твердять, що його становище в Індії є більш адміністративне ніж військово-военне.

Бояться, щоб націсти не використали.

Та властива боязнь полягає в тому, що многі побоюються, що ось такі військові переміни, що їх дехто вважає свого роду приниженням для ґен. Вейвела, готові дати націстівській пропаґанді повно нового матеріялу до ширення вістей про „британський розкол" чи тим подібне.

ВТЯГАЮТЬ ЯПОНІЮ ТІСНІШЕ ДО „ОСІ".

ТОКИО. — Німеччина намагається притягнути Японію до активности по стороні держав „осі". Ось так толкують собі те, від чого Німеччина довго відтягалась, а на що тепер згодилась. Під тим треба розуміти визнання китайського уряду Ванга, що то є наставлений Японією і урядує в Нанкінгу. Цей уряд тепер визнали: Німеччина, Італія, Словаччина, Румунія, Хорватія. Болгарія і Еспанія, себто ті всі старі і ново повставші нові „держави", що є в сфері німецьких впливів. Ось це Японія використовує тепер на те, щоб вказати Злученим Державам, щоб вони „осторожніше" ставились до нового порядку в східній Азії.

ГОЛОД І ХОЛЕРА В ГРЕЦІЇ.

АНКАРА. — Американський кореспондент, С. Л. Золцберґер, подає, що прибуваючі з Греції подорожні розповідають страшні речі про голод в Греції. Кажуть, що підчас останньої війни Греція не мала ніколи запасів поживи на довше ніж на два тижні. Тепер, коли нема ніяких достав з боку аліянтів, які ту поживу доставляли, є всюди голод, а вслід за ним хвороби, зокрема холера. Багаті македонські і тракійські поля відійшли тепер до Болгарії. Решта краю бідна на збіже, а до того знищена війною. Найбільша біда, що нема хліба, хоч мешканці споживають тепер тільки одну десяту частину того, чим живились передше. Цукру зовсім нема. Є овочі, але їх годі доставити до міст, бо коні поздихали, а ґазоліни нема. Виздихали цілковито пси і коти, бо не було їх чим живити. Крім того дається в знаки велика дорожнеча.

Надія тільки на аліянтів.

Отже так є, що якщо бідне населення Греції, що так хоробро боролось, не дістане негайно допомоги з Америки і Британії, то це буде для краю цілковитою катастрофою. Тому стараються дістати від Британії дозвіл на облекшення бльокади. Кажуть, що достава поживи до Греції не може облекшити німецького положення, бо німці рішучо не моглиб нічого з таких достав забрати, бо в краю страшний голод.

ФРАНЦІЯ В СТРАШНИХ ДОВГАХ.

ВІШІ. — Французький уряд стоїть на тому, що фінансово-економічне положення краю є надзвичайно траґічне. Але твердить, що проте таки відвернено цілковиту катастрофу. Франк має таки певну вартість, хоч буджету не можна ніяк зрівноважити, бо розходів нема як покрити приходами. Це ясне, коли зважити, що державні видатки на біжучий рік виносять казкову суму, бо понад 243 біліонів франків.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

КОЛИ ПОВІВАЄ ПРАПОР — СИМВОЛ ДЕРЖАВНОЇ НЕЗАЛЕЖНОСТИ

Не можна певно твердити, що саме ми, що походимо з української крови, краще інших відчуваємо вагу таких державних свят як День Четвертого Липня, що є найбільшим американським державним святом. Але так є, що так відчуваємо. Може тому, що походимо з нації, що довгими сотнями літ ляла кров, а то й досі її проливає, щоб її національний прапор вернув до давньої слави, ставши прапором визволеної, свобідної й незалежної України. Може й тому так дуже вдивляємось в дні Четвертого Липня у той повіваючий американський прапор, бо бачимо в ньому не тільки перемогу ідеалів свободи тут на американській землі, але й теж на інших землях і півкулях, а зокрема в країні наших батьків. І може так дуже цінимо цей прапор ще й тому, що нам здається, що саме ті, що визнають цей прапор і дорожать тими ідеалами, що він їх символізує, зрозуміють краще інших, чому український нарід не хоче оставати в політичній і духовій неволі, чому він не може довше зносити національного гнету і економічного визиску. А коли те останнє так дуже заважило у війні за американську незалежність, то тимбільше мусить воно заважувати, коли під таким економічним гнетом находиться не кілька міліонів людей, як це було в Америці в часі боротьби за незалежність, а пятьдесять міліонів, як це є з населенням етноґрафічної України, гнетеним і визискуваним Московщиною й іншими окупантами.

Ось такого розуміння і відчування нарід України тепер дуже потребує. Бо саме тепер відбуваються такі події, що їх може визискувати проти-українська пропаганда на відвернення уваги світа, а зокрема Злучених Держав і Англії, від вікової боротьби українського народу за свою державну незалежність, звязуючи український нарід з чиїмись „винаходами" чи „інтригами".

Американський прапор мусить бути захований чистим, себто в такому ідеальному виді, в якому він народився. Злучені Держави є сьогодня такою великою потугою, яка дуже сильно заважує в міжнародному світі. І вже те одно вимагає, щоб ми всі здавали собі ясно справу з того, що Америці треба бути надалі такою принциповою і ідейною, якою вона себе виявила, коли проголошувала свою державну незалежність. А заразом треба бути їй теж і найсильнішою, бо без сили не зможе в світі своїх ідей переперти. Ось тому радіємо разом з цілим американським народом в отсе Свято Четвертого Липня, що Злучені Держави сьогодня — світова потуга. І хочемо, щоб цей край став ще могутнішим. Але на те, щоб тут люде далі свобідно жили, та щоб звідси могла іти допомога боротьбі народів з насильством і гнетом.. А так певно буде, як тільки американські ідеали зперед 156 років останутъ тут надалі живими і шанованими.

З УКРАЇНИ ПІД СОВЄТАМИ

Воєнні обставини можуть довести до цього, що тепер не будемо могти діставати навіть тих скупих вістей, які ми з важким трудом час від часу досі діставали і їх подавали до загального відома. Та це, як і та нова боротьба, що ведеться на українських землях, не можуть міняти нашого засадничого становища. Бо, не зважаючи на те, чи Гітлер воює зо Сталіном, чи з ним мириться, чи ми діставатимемо які вісти, чи ні, розрахунок України з Московщиною триватиме так довго, поки український нарід цілковито не визволився. І те саме буде з відносинами України до Польщі, чи тих, що хотілиб над Україною панувати й її визискувати.

Навіть „Вісті" зліквідували.

В Києві виходив часопис, що був ніби репрезентативним і офіційним органом „сфедерованої" з Москвою УРСР, себто „Української Радянської Соціялістичної Республики". Це були „Вісті". В числі з 14. травня цього часопису поміщено відозву „До читачів ґазети", якою повідомляється, що часопис перестає виходити з днем 15. травня. А органами Цк КП(б)У і Верховної Ради УРСР стають: „Советская Украина" і „Комуніст".

Ось так воно ведеться в Україні: Москва наказала і справа скінчена. Ні „партія", ні „самостійний" уряд не обзиваються, не протестують, не вияснюють, не узаздаднюють. Офіційну газету видаватимуть московською мовою і це для наставленого Москвою „уряду" — річ природна. В розумінню червоної Москви українська мова є для „мужиків", для льокального, провінціонального вжитку... Отже наближаємось звільна до давніх реакційних царських часів, що толерували „мужицьку" мову хіба тільки в веселих „малоросійських" комедіях... Незабаром готово таке бути в Україні під червоними окупантами.

„Культурне" життя України.

Передова стаття і ціла четверта сторінка „Ізвестій" з 18. травня присвячені темі „Столиці советських республик", при чім вихвалюється, розуміється їх „культурне" і взагалі „щасливе" життя. Про Київ говориться між іншим наступне:

„Київ є серце України (та невже)... Тут відбулась наукова студентська сесія в Державнім Педаґоґічнім Інституті імени Ґоркого (московського імперіяліста!). Вибраним відчитано доповідь про поета Маяковського, про „Енеїду" Котляревського, про образ Сави Чалого в українській літературі і про „Плач Ярославни" як літературну тему... З новими річами виступили київські театри. В „театрі русской драми" виставлялося успішно песу „Машенька". Державний театр інсценував арабські казки І. Франка. У театрі Опери і Балета виступали гості лавреати сталінської премії, Шпілер і Месерер. В Кіностудію готується, „Довбуш", „Пархоменко", „Годи молодиє", „Борислав сміється", комедію Петрова „Тиха українская ночь" (мотив Пушкина, очевидно) і Ванди Василевської „Верби і мостовия". Видавництво „Радянське Письменство" одіслало до одної з львівських друкарень третій том цілої збірки творів О. Кобилянської. У Львові друкується буковинський альманах „Освобождення землі". З нагоди 25-ліття дня смерти Франка видається (дай Боже спокій його костям!) книга Карманського про І. Франка і Т. Шевченка. Державне Видавництво України закінчило редакційне оброблення творів Лермонтова в перекладі українських письменників (для ширення московського імперіялізму на Україні). В травні видається четвертий том „Тихий Дон" в українській мові. Розсилається передплатникам перше число грубого часопису редаґованого М. Боженком, „Радянська Україна". Часопис (місячник) розпочинається віршами І. Тичини до советського народу: „Тобою хочу я звучати, Народе любий, рідний мій..." (з яких видно не лише асиміляторський напрямок, а й літературну вартість видання). Вийшло перше число українського гумористичного (сумний гумор) часопису „Перець". Продовжується приготування до мистецької вистави (також мистецтво!) „Ленін, Сталін і Україна..." що має бути очевидно верхом „культурного" життя України.

Зі Львова повідомляли, що там в клюбі письменників відбулась конференція з нагоди 25-ліття дня смерти Франка. Скликала її львівська орґанізація советських письменників та відділ Фільософічного Інституту Академії Наук України. Вислухано доповіди академіків К. Студинського, В. Щурата та інших про життя та творчість І. Франка та його звязки з московською революційно - демократичною літературою. Конференція тривала кілька днів. Було вислухано також доповіди про „Соціяльні мотиви в творчости Франка", про „Звязок Франка з українським театром" і „Франко і польська література". Дня 28. V. мала відбутися у Львові загально-міська літературно - мистецька вечірка присвячена памяти Франка...

Колиб були якісь сумніви про велике національно - політичне значіння Франка, то намагання московських агентів надужити його твори в цілях пропаґанди московського імперіялізму, мусилиб ці сумніви цілком розвіятися.

І в почтових урядах України працюють злодії.

„Ізвестія" з 17. V. повідомляють про наради активних працівників почти між іншим наступне: „Заступник Наркому Звязку т. Амошін заявив „Некультурність, бруд, і нелад получені з злою роботою на жаль є ще прикметами багатьох почтових урядів і аґенств. Т. Садівничий уповажений Наркому Звязку УССС ставить питання про грабіжництво і споневірення в органах звязку. Причини цього він бачить перед усім в тім, що вибір людей, яким доручається уряди та перевірення їх діяльности переводиться дуже зле..."

Але „вибір людей", як відомо з подібних же повідомлень советської преси, для інших урядів і установ переводиться не краще. При тому треба памятати, що ті „вибрані" це в першу чергу москалі.

Пропаґанда московського імперіялізму в Грузії така як і в Україні.

Тіфліська „Заря Востока" з 14. V. жадає в передовій статті „виховання мас в дусі советського патріотизму" зазначуючи між іншим наступне: „Зовнішня політика СССР повинна знайти найширше освітлення у викладах про міжнародні справи. Кожний виклад має причинятися до виховання широких мас працівників в дусі самовідданого советського патріотизму. Доповідач має так будувати свій виклад, щоб слухач пройнявся гордістю з нашої могутньої советської батьківщини, за грандіозні осягнення сталінської зовнішньої політики. З огляду на те, що міжнародня ситуація все більше ускладнюється треба поширювати відповідно й тематику пропаґанди..."

Часопис переоцінює очевидно можности московської демаґоґії і спускається на те, що поневолені нації не будуть в стані пізнати тотожности „советського патріотизму" з московським імперіялізмом.

„Наука Леніна—Сталіна про війну".

„Комсомольская Правда" з 21. V. умістила величезну, на цілу сторінку, статтю під повищим титулом, яка дає дуже типовий зразок тої несамовитої в своїх суперечностях демаґоґії, яку московські можновладці намагаються, по більшости справді даремно, напхати до советських голов. „Народи всіх держав, що провадять війну, прагнуть миру, але імперіялісти (не московські очевидно) розпочали війну і примушують народи битися один проти другого. Причини сучасних війн, як зазначив т. Сталін, полягають в капіталізмі, в його імперіялістичних хижацьких стремліннях...

Далі йде смішне в своїм цинізмі пояснення, яка війна є „справедлива", а саме така, яку розпочинає й провадить держава ц „кращим суспільним ладом", себто „соціялістичний" СССР. Але „справедливими" були також і війни, які провадили Іван Лютий, Петро Перший, і Александер І. проти Наполеона, хоч кращим суспільний лад Московщини ні в якім разі не був. „Неправою була й війна, яку провадила фінляндська буржуазія разом з імперіялістами шерегу інших держав проти СССР, але слушною була боротьба червоної армії проти польських дідичів і націоналістів за національне та суспільне визволення Західньої України і Західньої Білорусі... Треба уважно слідкувати за розвитком кожної війни, бо імперіялістична війна може повернутися в громадянську, національно - визвольна війна може повернутися в імперіялістичну і навідворот... Опертям сталінської зовнішньої політики є могучість нашої батьківщини, сила червоної армії, що готова відповісти на кожний удар „потрійним"...

Але всього навіть комсомольська „Правда" заховати не може і зраджує:

„Треба немилосердно побороювати (ГПУ) своєрідний пацифізм, який існує в нашім середовищі. Деякі наші аґітатори замісць того, щоб збільшувати мобілізаційну готовість народу, боеве наставлення його вдачі, виховувати його в дусі відваги, готовости йти на жертви, на обмеження, лише лякають слухачів страхіттями війни, виховують у них якісь пацифістичні, сантиментальні прикмети. Треба поборювати безкарність, кожде зменшення чуйности, все те, що гальмує скріплення відпорности СССР... Обовязком всіх партійних і комсомольських організацій є виховувати нашу молодь у вірності нашій соціялістичній батьківщині і великій справі партії Леніна—Сталіна..."

Ось ті завваги дуже тепер актуальні. Саме тепер буде можна пізнати, який вони залишили вплив на советських підданих.

Навіть комсомольцям пропаґанда надокучила.

„Комс. Пр." з 20. повідомляє з Дніпропетровська:

„Голова пропаґандної комісії Амур - Нижнедніпровського району Комсомолу заявив: „Деякі керманичі Комсомолу мають шкідливе переконання, що вони можуть кермувати молоддю без знання теорії. У нас ще нема належної боротьби з всезнайством і лінивством. У фабриці Комінтерну виявилось, що 110 комсомольців не працюють над збільшенням своєї політичної освіти, серед них є й член бюра фабричного комітету і секретар організації. На зборах вони дістали добру науку. З 7,000 комсомольців району біля 2,000 цілком не вчать історії партії..."

Отже, як видно, то й комсомольцям на Україні вона вже добре остогидла!

ПЕТЕН ПРО БОРОТЬБУ З КОМУНІСТАМИ

ВІШІ. — Французький уряд у Віші не зірвав ще зносин з СССР, хоч советський посол уже відїхав до Москви, разом зо своїм штабом, що виносив до 80 осіб. Але маршал Петен тої думки, що годі не дозволити вже тепер на творення частин з „французьких добровольців", що хочуть іти боротись проти комуністів, якщо німецька влада тому не спротивиться. Також відбуваються дальші допити тих осіб, що мають російську приналежність.

МАЙКЕЛ КВИЛ,
голова юнії транспортових робітників, що стоять перед важним питанням, чи виходити їм на страйк проти міського уряду Ню Йорку.

ІВАН ГОРИШІВСЬКИЙ.

СПІЛЬНИМИ СИЛАМИ

(ПЛЯН МАЙСТРА ДМИТРА)
Історична картина з життя львівського братства в XVII. в.

(22)

Радісно всі дивилися на незнайоме місто. Нарешті доїздили до своєї мети, по трудах і перешкодах. З горбка зїхали вниз над річку.

Але на мості зустріли їх озброєні їздці і списами загородили дорогу.

— Платити, платити! — почулися голоси.

Дмитро вже сягав до ґаманця. Де як де, а тут заплатити треба. Але Олекса стримав його за руку.

— Кому платити? — запитався.

— Господареві, воєводі. Не знаєте, чия земля? — відворкнув старший.

Олекса допитливо повів очима по вояках. Дивне якесь військо, кожний зодягнений інакше, один у кожусі, другий у сіряку, третій у якімсь чужосторонньому одягу, інші ще інакше, — в капелюхах, шапках, шоломах, — у чоботах одні, другі напів-босі.

— А кілько господар платити каже?

— По дукатові від воза!

— Дивіться, — аж свиснув Олекса, — так дорого! Дешевше не буде?

— Ех, ти сякий-такий, плати, кілько кажу, бо я тебе...

Але Олекса не налякався. Ще поглянув поперед себе, посміхнувся до їздців і спокійно почав набивати люльку. Дмитро здива не виходив, що це таке. А старший лютився:

— Будеш платити, чи ні? Нам ніколи, а ти спиняєш!

— Я знаю, що вам ніколи, а мені — ні!

І піднявся на возі, приклав руки до уст і гукнув що-сили:

— Караувл, караувл![23])

Сторожа як не та стала. Їздці заворушились, і один за другим давай утікати в боки. А Олекса далі кричав своє:

— Караувл, караувл!

З мурованого дому, що стояв за мостом, вибігло кілька вояків, скочили на коні і прибігли до табору. Питають, що таке, хто сторожу завзиває. Старший їх пізнав Олексу й почав витатися.

— Ви там при печі вигріваєтеся, — зневажливо кинув їм Олекса, — а тут, дивіться, знайшлися інші, що на господаря мито беруть.

— Хто, де? — занепокоївся старший.

— От там, не бачите? Втікають.

Вояки кинулися в той бік.

— А, це той волоцюга Янча Манджул зі своєю ватагою, дамо ми йому.

Табор вїхав до міста й заплатив на миті, що бувало треба, але не по дукатові від воза.

— Тут у Молдаві все таке, — сміявся Олекса, — хто де хоче, людей ображає. Штука в тім, щоб не дати з себе здерти.

Розглядалися львівські міщани по чужому місті. Трохи тут інакше, як у Львові, але й не так дуже. На горбі замок, високий, оборонний; на чотири сторни башти, довкола мури, вали, рови, частоколи. В замку двір господарський, — не видко зпоза мурів. Недалеко замку боярські[24]) двори, муровані, укріплені ровами й парканами, можна боронитися від ворога. Міщанські доми деревляні, з ґаночками, які і в наших містечках, при домах квітники, садки. Тільки одне інакше — в кожному саді виноградник великий, буйний. У Львові теж на передмістях виноград викохували, але тутешній де-де більший, гарніший, уже достиглий, до сонця блищать великі, повні китяги. Виробляють молдавани й вино, квасне бо квасне, але дешеве. Народ багатий, буйний. Бояри верхи їздять у жупанах як шляхта, в киреях, але іншого крою, як у Львові. Селяни зодягнені в білі сорочки поверх штанів, намистом вишивані, довгі, нижче колін, поясами попідперізувані, поверх сорочок киптарики білі, на краях смушком чорним понашивані; штани білі, морщені; на головах — шапки баранячі.

Дивна та молдавська мова; все говорять „шті" та „ешті", та якось горлом — нічого не розумієш; а проте чуєш і „мак", і „цап", і „рак", і гуска в них „ґинска", і гусак — „ґинсак" а в церкві і „Дух", і „мілуєшти", і „векі"— наче по нашому...

Але й наших людей тут немало, недалеко Україна.

Табор наших купців заїхав на широкий майдан під замком. Тут усе стають чужосторонні купці. Місця багато, а що ярмаркові дні щойно почалися, мало ще зїхалося чужоземців, і наші купці стали в вигідному місці, по середині майдану. Вози уставлено в один рівний ряд, до кожного возу був доступ легкий. Коні відісано на передмістя, там були великі стайні, їх винаймали для приїжжих купців. При возах буде сторожа. Ще час починати торг, треба чекати кілька днів, постоять вози на місці. Таборяни порозходилися шукати кватир, бо не личить чужостороннім купцям ночувати в місті під голим небом. По двох-трьох примістилися львовяни по міщанах. Ганусю Дмитро примістив при якійсь вдовиці.

Ярмарок.

По двох-трьох днях ярмарок оживився. Наперед юрбою зїхалися молдавани. На Малому Торжку, де відбувався торг у звичайний час, було так глітно, що з бідою можна було протиснутися. Цілий майдан заняли купецькі лавки та столи.

Під самим замком сиділи пекарі. На довгих лавах були розкладені хліби, колачі, довгі булки, шапраном на жовто крашені, висіли шнурі обарінків, горами лежали бублики, пундики та всякі солодощі. За ґроша можна було купити гарний колач. Недалеко стояли столи повні ковбас, вудженини, сала, всякої смаковини, далеко розходився запах міцного часнику. Різники були в облозі; селяни юрбою насували до них, купували все їстивне й на місці споживали.

На іншому місці підгіряни в широких штанах, у петиках,[25]) і баранкових шапках продавали сири, великі як колеса, бриндзю, будз, усякі вироби гірського господарства. Поруч стояла міхами біла, чиста сіль, — навезли її з гір, із соляних джерел. Під муром лежали гарами яблука, грушки, вилускані недавно горіхи — що рано достигали в південних околицях. Роями літали оси. Бочки й коновки були виповнені сушеними сливками, що пахли приємно ялівцем. Мельники заїхали з возами муки, кащі, усяких круп.

(Дальше буде).

[23]) Караувл (турецьке слово) — військова сторожа.

[24]) Молдава в XVII. ст. була напів самостійна держава з господарем або воєводою на чолі, що платив турецькому султанові грошову щорічну даннину (гарач); бояри — родова молдавська шляхта.

[25]) Петик — короткий одяг, без рукавів; на коржики, пундики — в Галичині загально кажуть з-польська „тісточка".

День Четвертого Липня

Четвертий Липня — це найважніша дата в історії Злучених Держав. Вона прибирає ще більшої ваги, коли зважимо, що цього року це є свято 165 роковин Деклярації Незалежности.

Оце перший раз, від коли Томас Джеферсон поклав ці принципи в основу вільного уряду Америки та змагань міліонів людей цілого світу, що вони є загрожені ширенням анти-демократичних думок, скріплених збройними силами. Саме тому Америка веде велику програму оборони для свого захисту перед нападом і поневоленням, як 165 літ тому мала горстка провідників другого континентального конгресу рішила піддержати армію Вашингтона і скріпити її Деклярацією Незалежности, що визволило кольонії зпід тиранії.

Як нині демократичний світ недобачує загрози своїх установ, так само тринадцять кольоній тоді повільно реагували проти відмови їм волі. Брак способів порозуміння був причиною розеднання. З вибухом революційної війни в Новій Англії, де почалась боротьба, не було поширеного сентименту за повну незалежність. Аж коли наїзні армії загрозили полудневим і середущим стейтам, на початку 1776 року, тоді всі рішились пірвати звязки з матірним краєм, замісць дальше просити британську корону за мирне співжиття, котре тоді як і тепер показується марною зброєю проти урядів більш заінтересованих визиском ніж охороною підвладних народів.

Таким чином один делегат після другого на другім континентальнім конгресі, відбуваючім свої сесії в Филядельфії, погоджувались з принципами, що „ці обєднані кольонії є, та повинні бути вільні і незалежні стейти", що перший раз подано в резолюції з дня 7. червня 1776 року, яку вніс Ричард Генрі Лі з Вірджинії.

Та резолюція поклала угольний камінь незалежности. По кількаденній дебаті над тою справою, створено комітет, до котрого входили: Джеферсон, Б. Френклин, Дж. Адамс, Р. Шерман і Р. Ливінґстон, для зладження формальної деклярації. Джеферсонови поручено списати Деклярацію Незалежности, що він виконав за один день, а це було під кінець червня 1776. Він вжив до того чотири аркуші великого формату паперу і передав до комітету, котрий поробив деякі зміни, поправки і 28. червня передав конґресови.

Дня 1. липня резолюцію Лія знова взято під дискусію і на другий день принято. Деякі делегати добачували в тім розрив з Британією, а Джан Адамс, пишучи листа до своєї жінки, каже таке: „День 2-го липня 1776. будуть обходити наступні покоління як свято великої річниці". По принятті резолюції Лія, взято під наради деклярацію. Конгрес гостро критикував деякі уступи, а делегати південних стейтів противились осудженню торговлі невільниками і той параграф викреслено. Іншим делегатам не подобалось речення, котре винувало англійський нарід, нарівні з короною Анґлії за бунт кольоній і це теж викреслено. В кінці деклярацію формально одобрено дня 2. липня 1776, резолюцією, але саму деклярацію, як історичний документ, принято 4. липня. Від того часу населення Америки святкує той день як народини першої американської републики.

Деклярацію Незалежности підписали всі 56 делегатів. Серед них були тутешнього роду, інші знова імігранти-кольоністи англійського, шотляндського, ірляндського і велшського роду. Кажуть, що один з них був фінського або шведського походження; один мабуть старого австрійського, а третій, як кажуть, мав бути німецького, чеського або італійського роду.

Однак усі вони, незалежно на походження, вважали долю нової нації загальною справою і на те поклали свої підписи. Тим вони обявили свою віру у важний документ, котрий голосить благі слова, знані кожному американцеви.

Ті слова такі:

„Опираємось на очевидній правді, що всі люди створені рівними; що вони обдарені творителем певними невідкличними правами; що між тим це життя, свобода і стремління до щастя. Для охорони цих прав серед народа встановляється правительство, котрого влада походить з волі того народа; якщо будь яка форма правління стане нарушувати ці права, то народ має право направити або знести той уряд і заступити його новим правительством, спираючи його основи на таких принципах та орґанізуючи його владу в такій формі, яка їм буде виглядати найкращою для свого забезпечення і щастя".

Загальна Рада, — ФЛІС.

Пересічне авто зуживає около 690 гальонів газоліни річно.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

НІМЦІ ПРО СВОЇ ДОСПІХИ.—За словами німецької команди німецькі війська мали великі мілітарні успіхи: вони перейшли поза Мінськ (1); добули Львів (2). Зате російська команда хвалилася доспіхами коло Тульси, в південній Румунії.

ВОЛОД. ДОРОШЕНКО.

ДО ІСТОРІЇ ВЗАЄМИН НАДДНІПРЯНЩИНИ З НАДДНІСТРЯНЩИНОЮ

Галицько-український рух 1848. р. ішов під виразним прапором національної єдности галичан із наддніпрянцями, як про це свідчать промови делегатів на засіданнях „Головної Руської Ради", на зїзді „руських учених", на зборах „Галицько-руської Матиці". Про це свідчать заяви, обіжники й маніфести „Головної Руської Ради", голоси першого українського часопису „Зоря Галицька", не кажучи вже про вірші, автори яких, йдучи слідами незабутнього Маркіяна, все вміли згадати за Дніпро, Січ, козаків, славного Богдана, як от у вірші „До Зорі Галицької" мріяв Устіянович про той час, коли „дитятко малоє

Зачне при піснях о Дніпру, Полтаві,
Як соколятко в гнізді молодоє
Снити о щастю і козацькій славі..."

Та швидко страшна реакція, що запанувала на Україні по розгромі Кирило-Методіївського Братства з одного боку й з другого заломання галицьких діячів, що, почуваючи свою слабість у боротьбі з поляками, схибили на московфільську стежку, сподіваючись від царської Росії рятунку перед польонізацією, припинили на яких десять літ взаємини обох займанщин. Аж з кінцем 50-тих років, з оживленням українського руху в Росії по смерти Миколи І., поновлюються упять ці взаємини, та стають чимраз частішими й живішими. Відновити їх припало П. Кулішеві, що в 1858. р. вперше завитав до Львова і навязав тут зносини з місцевими діячами. Слідом Куліша пішли й інші наддніпрянці — Василь Мова, М. Олександрович, В. Білозерський, М. Лисенко, а особливо Ол. Кониський, які брали участь у часописах галицьких народовців („Вечерниці", „Мета", „Нива", „Правда") та листувалися з галичанами. Дехто з них побував і у Львові (Кониський 1865. р., Лисенко 1867. р., Драгоманів та Олександрович 1868. р.). В Галичині тоді, в 60 рр. молодше покоління під впливом Шевченкової поезії прокинулося до нового життя й зачало жваву боротьбу з московфільством. Серед галицької народовецької молоді запанувала справжня мода на все українське — одяж, правопис і мову. Молоді студенти й ґімназисти, як і на російській Україні, захоплювалися романтичним козакофільством.

Оце оживлення, цей молодий народовецький рух по обох боках кордону вплинув навіть на старших діячів. Яків Головацький надрукував у петербурській „Основі" ентузіястичного листа, закінчивши його покликом: „Ще не вмерла козацькая мати", а по видавництвах старшого покоління, так званих „твердих русинів", подибуємо тоді передруки з „Основи", а то й оригінальні писання наддніпрянських українців — Куліша, Кониського, та інших. По упадку „Основи", а надто по сумнозвіснім обіжнику міністра Валуєва з його „нікакова украінскаво языка не было, нет і не будет", російські українці звернули ще більшу увагу на Галичину й почали підпомагати народовецькі видавництва грішми й літературними працями, особливо Куліш та Кониський. Кониський брав таку постійну й систематичну участь у галицьких видавництвах від самого початку 60-тих рр. аж до своєї смерти, що його властиво можна назвати галицьким журналістом.

Отся участь наддніпрянських письменників у галицькому літературному житті мала вагу не тільки з того погляду, що спричинялася до поглиблення української ідеї в Галичині, — вона загалом впливала на духовий розвиток місцевого громадянства, поширюючи його виднокруг та виробляючи літературний смак. Та на самих літературних взаєминах справа не зупинилася. Поволеньки починають наддніпрянці брати безпосередню участь у галицько-українському житті. Так, Володимир Бернатович не тільки писав по галицьких часописах, але й орґанізував серед молоді громади на зразок наддніпрянських (1863). р.). Тодіж таки осідає у Львові по невдачі польського повстання хлопоман із Київщини Павлин Свенціцький — українець польської культури. Це був перший еміґрант українець, що присвятив усі свої сили Галичині, стараючися зблизити її з Наддніпрянщиною. Свенціцький поклав великі заслуги коло українізації своєї вужчої батьківщини на ріжному полі: і як актор галицько-українського театру, і як письменник-поет і публіцист і вкінці як учитель української мови й літератури в українській академічній ґімназії у Львові.

З кінцем 60-тий рр. повстає у Львові спільний галицько-наддніпрянський журнал „Правда", що виходив кілька літ при значній літературній і матеріяльній помочі наддніпрянців(які не мали змоги видавати український часопис у себе вдома (1867-70. рр.). Опікувався „Правдою" головно Куліш, що тоді поруч із Кониським найбільше з усіх наддніпрянців цікавився Галичиною та розумів її значіння. Тогочасна „Правда" повна ріжних його праць — літературних і наукових. Та й поза „Правдою" Куліш охоче служить своєю порадою й допомогою галицьким народовцям. Він стоїть у тісних зносинах із рядом тодішніх галицьких діячів, особливо з Ол. Барвінським, якому допомагає словом і ділом у його літературних підприємствах. Між іншим перша порядна українська читанка, яку склав Барвінський, це в значній мірі Кулішева заслуга. Саме Куліш дораджував Барвінському, що взяти до читанки.

(Дальше буде).

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ШІКАГО, ІЛЛ. — Піврічні збори Тов. ім. Вітовського, від. 301., відбудуться в неділю, 6. липня, в год. 12. вполудне, зараз по Сл. Божій, на парохіяльній сали, 1944 В. Ірі Вул. Проситься всіх членів прибути на ці збори. Зогляду, що Тов. має пікнік в ту саму неділю пополудні, то вкладки на гали будеться збирати тільки до 1. години пополудні, а по 1. годині вкладки секретар буде збирати на пікніку. На пікніку кожний член мусить явитися; якщо котрого члена не буде на пікніку, то заплатить одного доляра кари до тов. каси. — За уряд: М. Горний, секр.

БАТЬКО Й СИН.—В американській армії в Пуерто Ріко служать у тім самім відділі: генерал-майор Джеймс Колинс як комендант та його син, поручник Колинс, як його адютант.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЩЕ ПРО „ПРАВА ЖІНОК".

В 141. числі „Свободи" була поміщена велика стаття під заголовком „Права Жінок" В тій статті говорилося дуже багато, дуже мудро і дуже льогічно про параграфи, закони, права, обовязки і всякі привилеї, одначе нема в ній взгляду, вирозуміння, справедливости і почуття людскости.

Про що властиво ходить? Діло в тім, що жінки на Двайцятій Конвенції в Гарисбурзі домагались одної жінки більше до Головного Уряду Українського Народного Союзу. Вони виходять з того заключення, що в членстві У. Н. Союзу є щонайменше одна третя часть жінок. Тому на 21 членів в головнім уряді, три жінки в уряді не є забагато.

Конвенція ухвалила відповідну поправку статута, але коли прийшло до голосовання, то жінки не дістали навіть стільки голосів, щоб мати хоть дві радні в головнім уряді. Значиться, що чоловіки дали жінкам всі права, а в попередно наведеній статті навіть сказано „значні права", — але лише на папері. Бо коли прийшло до голосовання вийшло що інше.

Всі ми знаємо, що на конвенції жінки ніколи не мали досить жіночих голосів, щоб вибрати одного урядника. На вибір радного потрібно около 200 голосів, а на конвенції являється коло сорок жінок-делеґаток. Є це заступниці чисто жіночих відділів.

Зате велика громада жіноцтва, розкинена по мішаних відділах, ніколи свого заступництва на конвенції не мала. Фактом є, що чоловіки в деяких мішаних відділах жінкам жадних прав, ні привилеїв не признають. Я сама чула, як члени-чоловіки казали: „Жінка хай сидить дома, і пильнує мітли". Така є думка пересічного члена; знова членінтеліґент пише довжезну статтю про жіночі права, в котрій майже тішиться в кулак, що жінки своїми сорок голосами, не могли здобути уряду, на котрий треба двіста голосів.

Отце якраз трагедія нашої нації. Нам не признають жадних привилеїв наші сусіди; нам не признають жадних законів наші приятелі; ані нам не дають жадних прав наші вороги. І як на глум — ми самі не хочемо признати жадних прав одній частині своєї власної суспільности.

Тоді, коли весь цивілізований світ впрягає жінки до всякої суспільної праці, наш чоловік каже жінці, сидіти в дома коло мітли, а не кандидувати до уряду.

Наші чоловіки бачуть, як наша жінка на вічу ходить з капелюхом і збирає гроші на народні цілі, на пікніку причіпає стяжки і збирає на інвалідів; на Різдвяні Свята колядує на Рідну Школу, а до того, обовязково, мусить записати обсві діти до У. Н. Союзу. Одначе не бачуть і не розуміють в ній людини, котра має свою індивідуальність, свої бажання і стремління, хоче разом працювати для добра суспільности, особливо в нас, українців, де суспільних працівників так мало, і де кожна працююча одиниця повинна високо цінитись.

Марія Малевич,
Пітсбург, Па.

ВІД РЕДАКЦІЇ: — Повищий допис п. М. Малевич ми подали без ніяких змін. Зазначуємо, що огірчення пані Малевич на статтю під заголовком „Права жінок", неоправдане. Ніхто в тій статті не „сміється в кулак" з жінок, ніхто не відмовляє жінкам прав, навпаки стаття написана в обороні прав жінок. Ухвали конвенції, в якій постановлено дати жінкам серед радних щонайменше два місця, ми не лиш не осудили, а навпаки одобрили. Дословно в тій статті ми сказали таке: „Ми не дорікаємо за це конвенції, що вона таке ухвалила. Навпаки, одобрюємо цей поступок. Хочемо лише підкреслити, що деколи якийсь закон, якась ухвала, можуть виглядати на перший погляд кривдячими. Та як їм ближче приглянутись, то виходить цілком інакше. Виходить, що це властиво не кривда, а привилей".

Хіба заперечить пані Малевич, що це не є привилей для жінок, коли вони можуть увійти в склад головного уряду меншим числом голосів, ніж чоловіки? Це булоб несправедливо називати це „покривдженням". Також не можна за це винувати делеґатів, що на жінок не дали більше голосів. Цеж було тайне голосування і наперед ніхто не міг знати, який буде вислід.

Далі в нашій статті ми писали: „Чоловіки мусять давати жінкам ці привилеї, бодай впродовж певного часу, щоб направити ті кривди, які вони колись жінкам завдавали, коли жінок справді відсували від проводу в орґанізаціях, і в суспільнім житті. Колись цю справу чоловіки нагинали надто в один бік, а тепер нераз надто гнуть в другий, щоб в той спосіб напростувати цю справу".

Чи думає пані Малевич, що ці слова міг написати чоловік, який вороже ставиться до жіноцтва і його участи в проводі суспільного життя?

Накінець зазначимо, що надто різкий поділ даної нації на „жінок" і „чоловіків", це нездорове явище. Проти цього, перед вибухом війни, виступали вже досить виразно наші орґанізовані жінки в старім краю. Різке відлучення жінок від чоловіків бажане лиш там, де жінки бажають обговорювати свої власні, виключно жіночі, справи. Позатим жінки і чоловіки повинні бути приявні і ділйні, на рівних правах, по всіх суспільних орґанізаціях і інституціях.

ОСИП А. РИТЕР

американський українець з Гудсон, Н. Й., що покінчив з відзначенням університет та вищий учительський курс в Освиго Каледж.

УКРАЇНЦІ В ВАНДРІВНІМ ТЕАТРАЛЬНІМ БИЗНЕСІ

Цього тижня в містечку Гекенсак, Н. Дж., дають вистави два українці, брати Іван і Василь Мандрики. Це їхнє представлення має ріжні атракції і його нераз ангажували інші американські циркові компанії. Брати Мандрики роджені в Сокалі, Західня Україна. До Канади вони прибули малими хлопцями. Звідтам вони дістались до Америки, де пішли в вандрівний цирковий бизнес. Своїм хистом вони поставили свої вистави на такім рівні, що мають тепер подостатком відвідувачів і вповні видержують конкуренцію. У свойому листі до „Свобода" вони запевняють, що хто відвідає їх представлення, не пожалує ні часу ні гроша. Вистави будуть тривати до кінця цього тижня.

ПАДЕРЕВСКІ Й НІМЕЦЬКА ЗАБОРОНА

БЕРЛІН. — Німецька влада відмовила проханню поляків відправити в Театрі Ріжнородностей Службу Божу за померлого музика Гната Падеревського. Це тому, що ніби більше згромадження людей в одному місці у воєнних часах загрожує публичній безпеці, а також є небезпека, що може бути леутнський налет, а нема відповідної протилетунської забезпеки.

ПІДПИРАЙТЕ СВОЇХ БИЗНЕСМЕНІВ.

Д-р ОЛЕКСАНДЕР КОШИЦЬ.

Короткий Огляд Української Музики

(З серії докладів на українські теми, що були влаштовані Департаментом Східньо-Европейських мов Колюмбійського Університету з У. Н. Союзом).

(1)

При огляді української музики приходиться говорить перше всього про народню музичну творчість, зокрема про народню пісню, яка має в собі всі національні первні й стала ґрунтом для організованого музикального українського мистецтва як світського так і церковного.

Музикальна творчість нашого народу огорнула піснею не тільки життя окремої одиниці з колиски до домовини, але й життя всеї нації у всіх проявах і змінах від перед-історичних часів аж до наших днів. В так званих „Обрядових піснях" народня память донесла до нас з далеких сутінків нашого існування уламки поганського світогляду й ритуалу наших предків, а з початків нашої історії відблиски пишної княжої доби; в піснях „Історичних" чуємо відгомін бур та катаклізмів нашої трагічної історії; в „Козацьких думах" — невільничі плачі та громи й фанфари козацької слави; пісні „Весільні" — це співана історія шлюбу, починаючи з часів матріярхату; „Чумацькі пісні" дихають на нас вітром безкраїх українських степів; Релігійні „Псальми й Канти" хвилюють нас щирістю й наївною простотою християнської віри й моралі; в „Побутових піснях" знаходимо найдокладніші картини життя у всіх його проявах, заквітчані любовними поемами повними чару й глибокого почуття, — а іскри веселости, гумору й сатири пісень „Жартівливих" примінюють принадне світла життездатности й здоровя народу лагідної вдачі, чутливого, але сильного й мужнього. Тож постараємось хоч коротко сказать про головні риси нашої пісні, цього безцінного скарбу українського народу.

ПІСНІ ОБРЯДОВІ.

Пісні Обрядові, як уже сказано, ведуть нас у сутінки праісторичного світогляду українського народу. В релігійних поглядах українця тих часів грало головну ролю сонце й ті сили природи, що ділають під його впливом. Бажання первісного хлібороба ввійти в контакт з тими силами породило певні акти, з яких склався постепенно культ, і в цих актах одним з головних чинників був спів, що надавав всьому характер і тон. Стабілістичність соняшних фаз в році: зима, весна, літо й осінь, — утворили в цьому хліборобському культі цикль річних свят на честь сонця й сил природи. Ці свята мали ріжний зміст відповідно збільшенню, чи зменшенню творчої сили природи під впливом сонця, а зі змістом свят мінявся й зміст святочних пісень. Так що ці пісні охоплювали чотири пори року свома чотирма галузями: а) зимовими — „Колядками й Щедрівками", б) веснянками — „Веснянками", інакше — „Весківками, Гагілками, Ягілками, Галями" та „Троїцькими", в) літніми — „Купальськими", чи „Русальськими" й „Петрівчаними", та г) осінніми — „Обжинковими" й „Весільними" (хоч ці останні співались і на протязі всього року при шлюбі). З бігом часу подробиці святочного ритуалу, в який входили ці пісні, загубились і повернулись в незрозумілі народні звичаї, ігри й хороводи, ріжні магічні формули й заклинання, але при них архаїчних уламках минулого залишилась в народній памяти пісня того ритуалу свіжа, молода, хоч подекуди й затемнена давністю та деякими наверствованнями. Деякі з тих пісень ушкодило християнство, бо Церква борючись з поганством методом заміни, зближала свої свята з поганськими і старалась надать їм нового змісту: так Різдво Христове вона приспособила до свята народження бога сонця — Сварога, Воскресення Христа — до весняних свят пробудження природи з зимового сну, память Івана Хрестителя — до літніх Купальських свят очищення водою й вогнем, Преображення Христове — до свят осінніх, Обжинкових і т. д. З тих християнських свят найкраще принялось свято Різдва, як найбільш зрозуміле, і воно найбільше відбилось на піснях зимових — Колядках, рештаж свят мало давались до асиміляції й мало впливали, а то й цілком не впливали на зміст пісень. Так залишились мало зачепленими Щедрівки (Новорічні пісні) й цілком чистими — Веснянки й Купальські. Але і в процесі змішування двох ідей старе сплелось з новим в дивному узорі: з одного боку старовинний поганський культ і пісня набрали нового „християнського змісту, з другого боку цяж поганська пісня своєю барвистістю, свіжістю та національним кольором надала яскравости, принади й нового характеру християнським святам, а врешті получилась християнізація поганства і українізація християнства.

Колядки.

Колядки співають від 25. грудня до 7. січня, себто між першим днем Різдва й Водохрищем. З походження це є пісні старо-поганського культу зимового повороту сонця (Бог-Сварог) на літо. Назву „Колядка" ці пісні одержали з джерел клясичних в часі впливів напів-античного культурного світу на Україну, між II—VII ст. по Хр. — На час цього зимового повороту сонця на літо надали як раз Римські Сатурналії (свята на честь бога плодородця Сатурна), зеднані з грецькими святами Кроноса (бог щасливого віку) й поділені культом сонця, занесеним зі сходу римськими легіонерами, а також з новорічними „Календами" й „Вотами". Всі ці свята мали багато спільного з святами наших предків і зрозуміло, що назва римських „Календ" так міцно закріпилась за нашими піснями. Отже маємо наші „Колядки" трьох родів: поганські, християнізовані поганські й чисто християнські. В поганських колядках натуралістичний первник є самодовліючий, займає в колядці головне місце, й діючими особами являються сили природи, яка згідно аніміотичному світогляду живе одним життям з чоловіком. В християнізованих колядках на першому місці стоїть первник християнський, а поганські персонажі грають ролю чисто декоративну. В них Різдво Христове обставлено українськими національними декораціями й побутом, змальоване українськими рисами, зогріте теплотою українського національного духа. Поганськіж персонажі, що беруть участь в події, декорують всю картину дивною фантастикою й символікою, які разом з наївними й хвилюючими мельодіями роблять ці пісні найкращими в світовій різдвяно-півчій літературі. Суто християнські колядки без поганського складника, але з українською декорацією й мельодією, є неповторяємий тип народного Різдвяного гимну, що дуже наближається до церковної музики характером, але перевищує її оригінальністю завдяки сутопісенному складу мельодії. Згодом Церква утворила для народу свої колядки вже без національного елементу, вживаючи іноді народні мельодії, цей ґатунок колядки є вже менш цікавий (а іноді цілком малоцінний). Ті з них, що мали народну мельодію, народ переймав і вживаючи їх постепенно переробляв самий текст їх, надаючи йому рис народньої поезії. Так що іноді тільки шляхом літературного досліду можна пізнать народне походження такої колядки.

(Дальше буде).

АМБАСАДОРКИ МОДИ.—Шість дівчат вислали нюйорські модні магазини до Бразилії для розголосу американського модярського бизнесу.

Пані СІМОН МАТІЄ, відома ситківкарка, засуджена французьким урядом на смерть за симпатії для „вільної Франції".

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

МЕНВІЛ, Р. АЙ. — Місячні збори Тов. ім. М. Драгоманова, від. 181., відбудуться в неділю, 6. липня, в годині 2. пополудні, в У. Н. Домі, на Компилай Гил. Обовязком всіх членів прийти на означений час. — Ю. Яхнчук, предс.; П. Тиняк, кас.; П. Черкас, секр.

СТАВАЙТЕ В РЯДИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЯКИЙ Є НАЙБІЛЬШОЮ І НАЙСИЛЬНІШОЮ УКРАЇНСЬКО - АМЕРИКАНСЬКОЮ ЗАПОМОГОВОЮ ОРҐАНІЗАЦІЄЮ.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

ТАРЗАН ч. 346. — Віч на віч.

На щастя для Тарзелі, в неї був знаменитий зір. Вона перша завважила Шарпа і миттю скочила на бік.

Споглядаючи на свого опухлого суперника, вона набрала до нього погорди. Далі вона сама скочила на нього.

Шарп зачув Хрускіт сухого бадилля і також інстинктовно відскочив на бік. Тарзеля схибила його.

Шарп з переляку закричав, а далі взяв у руки стрільбу і підніс її в напрямку дівчини.